WISE
WIDER SECURITY NETWORK
LAAJAN TURVALLISUUDEN VERKOSTO

23.11.2018

LAUSUNTO EDUSKUNNAN HALLINTOVALIOKUNNALLE

Asia: HE 164/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi siviilihenkilöstön osallistumisesta kriisinhallintaan annetun lain, Pelastusopistosta annetun lain sekä tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annetun lain muuttamisesta

Laajan turvallisuuden verkosto WISE ry. koordinoi suomalaisten kansalaisjärjestöjen toimintaa siviilikriisinhallinnassa. WISEn hallituksessa ja jäsenjärjestöissä on laajaa asiantuntemusta kriisinhallinnan ja rauhanrakentamisen alalta. WISElla on pitkät ja hyvät yhteistyösuhteet Kriisinhallintakeskukseen sekä myös ulko- ja sisäministeriöön.

Suomalainen kriisinhallinta – niin sotilaallinen kuin siviilikriisinhallinta – on maailmalla todettu korkeatasoiseksi ja asiantuntevaksi. Eräänä syynä tähän on korkeatasoinen koulutus ja rekrytoinnit, joista siviilihenkilöstön puolella vastaa Kriisinhallintakeskus CMC.

CMC on reilun kymmenen vuoden ajan vastannut sisäministeriön ja Pelastusopiston alaisuudessa siviilikriisinhallinnan kotimaan valmiuksista. Tehtävänsä se on hoitanut hyvin ja se on saavuttanut kansainvälistä mainetta korkeatasoisilla kursseillaan ja hyvin koulutetuilla ammattitaitoisilla siviilikriisinhallintatehtäviin rekrytoiduilla asiantuntijoilla.

Lakia esitetään muutettavaksi siten, että se vahvistaisi ja selkeyttäisi Kriisinhallintakeskuksen asemaa maamme johtavana siviilikriisinhallinnan instituutiona. WISE tukee tätä ajattelua ja näkee CMC:n irrottamisen Pelastusopistosta nostavan siviilikriisinhallinnan painoarvoa myös poliittisesti. WISE on valmis jatkamaan ja kehittämään yhteistyötään Kriisinhallintakeskuksen kanssa siviilikriisinhallinnan vahvistamiseksi niin Suomessa kuin maailmalla.

WISE tukee myös uudistusesityksiä palvelussuhteessa olevan henkilön oikeuksiin ja velvollisuuksiin. On mielestämme selvää, että siviilikriisinhallintatehtäviin kutsuttujen ja valittujen henkilöiden virka- ja työsuhteen jatkumista koskevat säädökset on saatava vastaamaan oikeuskäytäntöä. Säädösten tulee koskea kaikkia työnantajia eikä ketään kriisinhallintatehtävässä palvelevaa saa irtisanoa hänen tehtävänsä aikana tai johdosta.

Siviilikriisinhallinnan kansallisessa strategiassa vuodelta 2014 todetaan, että Suomen siviilikriisinhallinnan visiona, että ”Suomi on aktiivinen vaikuttaja ja edelläkävijä Euroopan unionin (EU) ja kansainvälisten järjestöjen siviilikriisinhallinnan toiminnassa ja kehittämisessä. Suomen tavoitteena on, että kansainvälinen siviilikriisinhallinta on koordinoitua, ihmisoikeuksien kunnioitukseen, demokratiaan, tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen perustuvaa asiantuntijatoimintaa, joka oikeusvaltioperiaatteen mukaisesti edistää rauhaa, vakautta ja kestävää kehitystä”.

Suomen tulee panostaa siviilikriisinhallintaan ja osallistua EU:n, Etyjin ja YK:n alaisiin operaatioihin rauhan ja vakauden ylläpitämiseksi myös jatkossa. Olosuhteiden vaativuuden ja turvallisuustilanteen kiristymisen myötä operaatioihin osallistumisen kustannukset ovat nousseet. Suomen operaatioihin lähettämien asiantuntijoiden määrä on vastaavasti laskenut. WISEn mielestä siviilikriisinhallintamäärärahoja tulee lisätä, jotta päästäisiin siviilikriisinhallinnan strategian tavoitteeseen lähettää siviilikriisinhallintaoperaatioihin 150 asiantuntijaa vuosittain.

WISE korostaa naisten roolia siviilikriisinhallinnassa. Suomen on pyrittävä lisäämään naisten osuutta kansainvälisissä operaatioissa, erityisesti operatiivisissa tehtävissä ja johtoasemissa. Siviilikriisinhallinnan tehtäviin tulee rekrytoida tasapuolisesti niin naisia kuin miehiä, tavoitteena tulisi olla 50-50% sukupuolijako.

Kansalaisjärjestöt eivät osallistu suoraan varsinaiseen siviilikriisinhallintaan, mutta tekevät vastaavanlaisia tehtäviä vastaavissa olosuhteissa. Järjestöt tekevät usein kentällä yhteistyötä siviilikriisinhallintaoperaatioiden kanssa.

Kotimaassa Laajan turvallisuuden verkosto WISE toimii läheisessä yhteistyössä ulkoministeriön, sisäministeriön ja Kriisinhallintakeskuksen kanssa siviilikriisinhallinnan kehittämiseksi ja vahvistamiseksi. Sisäministeriön yhteydessä on aiemmin toiminut siviilikriisinhallinnan neuvottelukunta, jossa valtion eri ministeriöiden lisäksi on jäseninä ollut myös kansalaisjärjestöjä. Neuvottelukunnassa on yhdessä pohdittu siviilikriisinhallinnan haasteita ja jaettu tietoa esimerkiksi tilanteesta eri kriisialueilla. WISE toivoo, että neuvottelukunta asetettaisiin uudestaan.